

CELSPAC: YOUNG ADULTS

Informace pro účastníky studie

Sledujeme faktory ovlivňující lidské zdraví

Věda a medicína se každý den posunuje ve svém bádání dál. Nicméně i přes veškeré pokroky jsou příčiny některých onemocnění stále nejasné. Tam, kde původce známe, můžeme vyvinout léčbu a v ideálním případě zabránit vzniku onemocnění. Co když ale nevíme, kde a kdy přesně začít?

Ideálním nástrojem, jak to zjistit, jsou dlouhodobé studie, které sledují jedince po jeho celý život včetně prenatálního období. Tento přístup umožňuje získat informace o možných vlivech na zdraví ještě před vznikem onemocnění. Tak je možné odhalit příčiny onemocnění a včas zavést léčbu a prevenci.

Převážná většina z vás se účastnila dlouhodobé studie ELSPAC, která po dobu 20 let sledovala vývoj rizikových faktorů a zdraví u 5 151 dětí v Jihomoravském kraji. V roce 2012 přešla studie ELSPAC pod projekt CELSPAC, který realizuje Centrum RECETOX na Masarykově univerzitě (MUNI). Prostřednictvím CELSPAC probíhá také navazující studie Young Adults, která má za úkol propojit vaše data z dětství ze studie ELSPAC s nově získanými informacemi z mladé dospělosti. Young Adults bude sledovat ukazatele nebo projevy onemocnění s neznámou příčinou, která postihují zejména starší populaci, kdy je na odhalení příčin už mnohdy pozdě.

Co vás čeká, když se zapojíte

Abychom mohli získat nové informace o vašem zdraví, rádi bychom s vaším souhlasem získali vzorky biologického materiálu, výsledky z vyšetření, která budou u nás probíhat, a vámi vyplněné dotazníky.

Průběh vyšetření

JAKÉ ODBĚRY VÁS ČEKAJÍ	
BIOLOGICKÝ MATERIÁL	KDY BUDE ODEBRÁN
 MOČ	MOČ PŘINESETE S SEBOU V DEN VYŠETŘENÍ KREV BUDE ODEBRÁNA V DEN VYŠETŘENÍ STĚRY BUDOU ODEBRÁNY V DEN VYŠETŘENÍ
 KREV	
 STĚR Z ÚST	

Ranní moč

V den vyšetření přineste s sebou svou ranní moč. Do předem připravených nádob (2 plastové kónické zkumavky z lékárny) odeberte střední proud první ranní moči.

Žilní krev

Pro odběr žilní krve je nutné být na lačno. V den vyšetření tak, prosím, nesnídejte, svačina bude zajištěna. Doporučujeme se však doma dostatečně napít, nejlépe neslazeného nápoje.

Stěr z úst

Pro odběr stěru z úst je vhodné si ráno nečistit zuby. Čištění ovlivní bakterie v ústech, které chceme zkoumat. Odběr, který provádí zdravotní sestra, není nijak bolestivý. Po odběru budete mít možnost si zuby vyčistit.

CO VÁS ČEKÁ ZA VYŠETŘENÍ

VÝSLEDKY MÁTE IHED

Tlak krve

Nejprve 5 minut strávíte v klidu, potom vám třikrát po sobě změříme tlak krve.

Antropometrie

Během antropometrického vyšetření vás zvážíme, změříme vaši výšku vsedě, vestoje, obvod pasu a boků.

Analýza složení těla

Přesné složení vašeho těla získáme pomocí duální emisní rentgenové absorpciometrie (**DEXA**). DEXA využívá rentgenové záření, jehož efektivní dávka je 0,001–0,015 mSv, tedy nižší než např. při cestování letadlem. Kromě přesného složení těla dokáže zjistit také hustotu vaší kostní tkáně, což slouží k diagnostice osteoporózy nebo k určení rizika zlomeniny krčku stehenní kosti. Méně přesné měření nabízí přístroj **Inbody**. Ten na rozdíl od DEXA využívá slabý elektrický proud, který na základě odporu celkové tělesné vody umožňuje posoudit objem tukové, svalové a kosterní tkáně.

Dynamometrie (síla stisku ruky)

K tomu, abychom zjistili, jak jste silní, si s námi nebudete muset dát páku. Pro měření síly se využívá dynamometr a my s jeho pomocí změříme sílu svalů předloktí.

Spirometrie

Spirometrie měří, jak dýcháte. Zaznamenává nádech a výdech a dokáže tak zjistit funkčnost a kapacitu vašich plic. Při vyšetření budete nejprve sedět a s kolíčkem na nose budete pomocí náustku dýchat do spirometru. Potom se projdete po chodbě nebo po schodech a znovu dýchnete do spirometru. Srovnáme, jak vaše plíce pracují před a po zátěži.

Test kognice

U tohoto testu budeme pomocí tří odlišných úkolů měřit vaši paměť a koncentraci. Pro správné vyhodnocení výsledků je nutné při plnění jednoho z úkolů nahrát, co budete říkat. Po přepsání výsledků z nahrávky bude ale záznam do 48 hodin smazán.

BEZ DOTAZNÍKŮ TO NEPŮJDE	
DOTAZNÍKY	CO BUDEME ZJIŠŤOVAT
ANAMNÉZA	Jaká onemocnění jste prodělal/a nebo vám byla diagnostikována
SOCIODEMOGRAFIE	Vzdělání, povolání, příjem, typ nebo vybavení domácnosti
ŽIVOTNÍ STYL	Pohybová aktivita, kouření, alkohol
PSYCHOLOGICKÉ ŠKÁLY	Chování, nálada, pocity
VÝŽIVA	Strava a denní rytmus v posledních 3 měsících
ENVIRONMENTÁLNÍ DOTAZNÍK	Prostředí, ve kterém žijete
IDENTIFIKAČNÍ A KONTAKTNÍ ÚDAJE	Jméno*, příjmení*, akademické tituly*, datum narození*, rodné číslo*, adresa bydliště*, email*, telefon*

*tyto údaje nebudou nikdy zveřejněny ani předány třetím osobám

Co by vás mohlo zajímat

Jsou nějaká rizika plynoucí z účasti ve studii?

Všechny aktivity a odběry, které jsou v rámci studie plánovány, byly schváleny Etickou komisí (C)ELSPAC. Riziko pro vás bude srovnatelné s vyšetřeními a odběry biologického materiálu v rámci běžného lékařského vyšetření. Odběry biologického materiálu jsou prováděny pod gescí zdravotnického zařízení a jsou prováděny zdravotnickými pracovníky.

Co když mi najdete nějakou nemoc?

Všechny vzorky a informace jsou získávány především pro výzkumné účely. Pokud bychom narazili na skutečnost, která by mohla mít vliv na vaše zdraví, budete v informovaném souhlasu požádán/a o vyjádření, zda chcete být informován/a o takových náhodných nálezech, či nikoliv.

Jste pro nás to nejcennější

Informace a vzorky, které nám dáváte, jsou to nejcennější, co máme. Bez nich by nebylo možné studii realizovat, a proto děláme vše pro to, aby tyto vaše údaje byly u nás v bezpečí. Právně se řídíme přísnými pravidly pro nakládání se zdravotními a osobními daty.

Budu slavný/á?

Je nám líto. Vaše osobní identifikační údaje a základní osobní údaje (v tabulce na str. 9 a 18 označeny *) nebudou použity při žádné prezentaci, při publikování výsledků studie ani nebudou předány třetím osobám. Naší prioritou je chránit vaše soukromí.

” Při nakládání s osobními údaji zvláštní kategorie, vč. biologického materiálu, bude postupováno v souladu s požadavky zákona o ochraně osobních údajů, zákona o zdravotních službách a nařízení Evropského Parlamentu a Rady EU o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR).

— CELSPAC

Kontraindikace

Žádné z vyšetření není bolestivé, ale je možné, že je z nějakého důvodu nebudete moci podstoupit. Věnujte tak pozornost možným okolnostem, které by některým z plánovaných vyšetření mohly zabránit. Prosím, dejte nám vědět v případě, že nastane některá z níže uvedených okolností:

- akutní infekční onemocnění dýchacích cest,
- vykašlávání krve z dolních cest dýchacích (hemoptýza neznámého původu),
- kardiostimulátor, defibrilátor,
- nedávno prodělaný infarkt myokardu a další srdeční onemocnění (arytmie, nezaléčený vysoký krevní tlak),
- nestabilní angina pectoris,
- hrudní, břišní nebo mozková výduť (aneurysma),
- pneumotorax,
- kýla,
- nedávná operace očí, břicha nebo hrudníku,
- chirurgický kov v těle (kloubní náhrady, šrouby/sponky po úraze apod.),
- neschopnost ležet v klidu na zádech po dobu minimálně 5 minut,
- neschopnost stát vzpřímeně na obou nohách,
- zlomenina nebo operace dolních končetin v posledních 3 měsících,
- zlomenina nebo operace horních končetin v posledních 3 měsících,
- nepřítomnost horních končetin, případně jejich fixace z důvodu úrazu,
- léčba za použití jódu, barya nebo radioizotopů nebo přítomnost kontrastní látky po nedávném vyšetření (např. endoskopickém) v posledních 7 dnech,
- onemocnění štítné žlázy (hypertyreóza),
- těhotenství,
- výrazné postižení sluchu nebo zraku,
- neschopnost plynule mluvit a rozumět česky,
- neschopnost udržet tužku,
- rovnátka, stálý piercing nebo nitroděložní tělísko,
- hmotnost nad 200 kg, výška nad 195 cm.

PROČ ŘÍCT ANO

Budete v kontaktu se špičkovou vědou a vědeckými pracovníky a budete mít možnost být nadále součástí již 30letého výzkumu v Brně. Nabídneme vám srovnání vašich výsledků s referenčními hodnotami nebo v rámci hodnot účastníků studie. Studie je plánovaná jako dlouhodobá, proto některé výsledky (obzvlášť z různých chemických analýz) můžete dostat až za několik let.

Co získáte ihned:

- obrázek vaší kostry a výsledek hustoty kostí,
- informaci o rozložení tuků a svalů ve vašem těle,
- výsledek z vyšetření funkčnosti a objemu vašich plic,
- informaci o síle vaší pravé a levé ruky,
- z krve vám poskytneme krevní obraz a výsledky biochemie.

Ohledně vašich vzorků a dat

Všechny vzorky biologického materiálu budou před odesláním do laboratoře označeny kódem, tzn. budou pseudonymizovány. Stejně tak budou označena i další získaná data.

” Pseudonymizovaná podoba = pseudonymizace, jde o pojem, který používají české zákony a evropská nařízení. Jedná se o to, že sbírané údaje a vzorky budou zpracovávány pod jedinečným kódem tvořeným čísly a písmeny. Tento kód budou moci spojit s vaším jménem a dalšími identifikačními údaji jen a pouze vybraní odpovědní pověření pracovníci MUNI.

— CELSPAC

Kdo mne bude moci identifikovat?

Vámi poskytnuté a s vaším souhlasem získané vzorky a informace budou označeny kódem. Identifikovat vaši osobu na základě kódu budou schopny pouze pověřené osoby MUNI vázané mlčenlivostí. V informovaném souhlasu budete požádán/a o vyjádření, zda souhlasíte s poskytnutím dat z národních registrů o vaší osobě do studie Young Adults. Propojení je však jednosměrné tzn. data z registrů budou poskytnuta pouze do studie Young Adults. Pokud byste s tímto souhlasil/a, museli bychom Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR poskytnout vaše jméno, příjmení a rodné číslo. Jiné údaje poskytovány nebudou.

” Národní registry sbírají data například o počtu hospitalizovaných pacientů, úrazech nebo nemocech z povolání a nám by sloužila pro vědecké účely k obohacení studie Young Adults.

— CELSPAC

Kde budou vzorky a data uloženy?

Všechny vzorky budou bezpečně uloženy ve skladu biologického materiálu MUNI. Tento sklad je chráněn moderními prostředky, které brání v neoprávněném nakládání se vzorky. Všechna data budou uložena v databázi CELSPAC pod správou Přírodovědecké fakulty MUNI, pracoviště RECETOX a Ústavu výpočetní techniky MUNI, které k ochraně dat používají nejmodernější zabezpečovací a šifrovací prostředky.

Kdo bude mít ke vzorkům a datům přístup?

Do skladu biologického materiálu, a stejně tak na servery s daty, mají přístup pouze pověření odpovědní pracovníci MUNI, kteří jsou vázáni mlčenlivostí. Vzorky i data v tzv. pseudonymizované podobě mohou být poskytovány pro výzkumné účely i do jiných institucí, včetně zahraničních výzkumných institucí, vždy však na základě uzavřené smlouvy s MUNI. V tom případě mohou vaše data a vzorky zpracovávat i instituce mimo EU (slovy GDPR jde o další příjemci osobních údajů), které jsou povinny se řídit stejnými pravidly pro ochranu osobních údajů jako na území EU. Opět ale platí to, co jsme zmínili výše – vše bude pseudonymizováno a vás nebude nikdo schopen identifikovat.

Za jakým účelem budou data a vzorky zkoumány?

Data a vzorky budou zkoumány za účelem realizace studie Young Adults. Vzorky a informace v první řadě využijí výzkumníci z MUNI, ale také vědci z jiných výzkumných institucí, včetně zahraničních. Účelem může být:

1. Cíl studie CELSPAC: Young Adults, který se týká vztahu mezi:

- sociálními faktory a faktory životního prostředí a vznikem imunologických obtíží (například astma nebo alergie),
- sociálními faktory a faktory životního stylu a výskytem ukazatelů civilizačních chorob, složení stravy nebo subjektivního hodnocení zdraví,
- výskytem depresivních faktorů u dospívajících a jejich rodičů spolu s poruchami příjmu potravy,
- společenským postavením, kvalitou spánku a kognitivními schopnostmi,
- faktory životního prostředí a reprodukčním zdravím.

2. Navazující studie v rámci projektu CELSPAC, které se budou týkat například:

- fyzické kondice s použitím zátěžových testů,
- zajímavých zjištění z vašich vzorků či dat (například vysoký krevní tlak),
- výzkumu mikrobiomu.

3. Cíl jiných výzkumných studií, ve kterých bude potřebné využívat data o zdravotním stavu populace.

Do reklamy vás neprodáme

Jak už jsme několikrát zmínili. Vaše data chceme a budeme zpracovávat jenom pro účely vědeckého výzkumu.

Která data budeme zpracovávat

” Správcem vašich osobních údajů je přímo MUNI. Jedná se o tzv. samostatného správce osobních údajů. Instrukce má zároveň pověřené pracovníky (pověřence), kteří se starají o ochranu osobních údajů. Kontakty najdete na konci této brožury. — CELSPAC

OSOBNÍ ÚDAJE ZVLÁŠTNÍ KATEGORIE			
SOCIODEMOGRAFICKÉ	ZDRAVOTNÍ	GENETICKÉ	BIOLOGICKÉ VZORKY
Rodinný stav	Aktuální zdravotní stav	Vrozené syndromy	
Počet osob v domácnosti	Prodělané nemoci a léčba	Geneticky podmíněné poruchy a onemocnění	
Národnostní, rasový nebo etnický původ	Výsledky laboratorních, klinických a specializovaných vyšetření		
Náboženské a filozofické přesvědčení	Změny zdravotního stavu v čase		
Politické názory a postoje	Výsledky dotazníků		
Informace o sexuálním životě	Výsledky genetických a epigenetických vyšetření		
Informace o životním stylu	Výsledky analýz expozice toxickým látkám v prostředí		

OSOBNÍ ÚDAJE		
ZÁKLADNÍ	DALŠÍ	SOCIOEKONOMICKÉ
Jméno* a příjmení*	Tituly*	Vzdělání
Adresa bydliště*	Kontaktní/ přechodná adresa*	Obor zaměstnání
Datum narození*		Příjem
Rodné číslo*	Kontaktní údaje*	Počet osob v domácnosti
		Typ bydlení
		Vybavení domácnosti

*tyto údaje nebudou nikdy zveřejněny ani předány třetím osobám

” Rádi bychom zdůraznili, že vědecké týmy nikdy nebudou mít přístup k vašim osobním identifikačním údajům (v tabulce na str. 9 a 18 označeny *). Vědecké týmy dostanou vzorky i data v pseudonymizované podobě. Mezi MUNI a výzkumnou institucí bude také vždy podepsána písemná dohoda s nutným souhlasem Vědecké rady studie a Etické komise (C)ELSPAC.

Pokud nám dáte svůj souhlas, budeme vás v případě potřeby vaší další účasti (například znovu poskytnutí vzorku krve) v navazujících výzkumných studiích informovat. Může se tak stát například v návaznosti na zjištění ve vašich vzorcích, a tudíž by pro vás účast v jiných studiích mohla být zajímavá a přínosná. Nicméně vždy budeme ctít vaše svobodné rozhodnutí. Teprve na základě něho se navazujících studií budete moci zúčastnit. Pokud se rozhodnete do těchto studií nezapojit, budeme to plně respektovat.

— CELSPAC

Vy jste pánem/paní situace

Ačkoli nám dáte svolení vaše údaje zpracovávat, budou to pořád vaše údaje. Máte k nim tudíž vždy přístup, můžete je dokonce opravovat, můžete změnit rozsah jejich zpracování nebo proti tomu vznést námitku či požádat o jejich výmaz. Taky můžete na žádost své údaje přenést například ke svému ošetřujícímu lékaři. V neposlední řadě můžete souhlas, který nám dáte, odvolat a ze studie vystoupit. Kontakt pro vystoupení ze studie naleznete na konci této brožury. Tam je také kontakt na pověřence pro ochranu osobních údajů.

Všechno jednou končí

Studie Young Adults je plánovaná jako dlouhodobá studie, to znamená, že vaše data budou uchovávána a zpracovávána po dobu 50 let. Pokud se ukáže, že údaje a biologické vzorky není třeba dále z výzkumných důvodů zpracovávat, budou zlikvidovány a my vám o tom dáme vědět.

Na tohle snad nedojde

Proti postupu MUNI, případně jiných výzkumných institucí, které budou zpracovávat vaše data na základě vaší dobrovolné účasti v navazujících výzkumných studiích, můžete podat stížnost k Úřadu pro ochranu osobních údajů, www.uoou.cz.

Informovaný souhlas

Podpisem informovaného souhlasu vstupujete do studie a souhlasíte s účastí na výzkumu a se sběrem, uchováním a zpracováním vzorků biologického materiálu a dat z dotazníků, zdravotnické dokumentace a národních zdravotních registrů.

Pokud se rozhodnete ze studie odstoupit, můžete tak učinit kdykoliv, bez udání důvodu. Pro odstoupení kontaktujte koordinátorku studie na email uvedený na zadní straně této brožury. Napište prosím stručnou zprávu, že chcete ze studie vystoupit.

Studie CELSPAC: Young Adults byla schválena Etickou komisí (C)ELSPAC Masarykovy univerzity. V případě dotazů, nejasností či připomínek k průběhu výzkumu můžete kontaktovat vedení komise na adrese etika@celspac.cz.

Kontakty:

Kontakt pro rezervaci a dotazy spojené s vyšetřením:

Ing. Katarína Jirková

tel: +420 778 769 648

e-mail: info@celspac.cz

Mgr. Zuzana Harciníková

tel: +420 773 770 875

e-mail: info@celspac.cz

V případě, že chcete **ukončit svou účast ve studii:**

Mgr. Lenka Andrýsková, Ph.D.

Centrum RECETOX, Masarykova univerzita

tel: +420 549 493 079, +420 775 898 023

e-mail: lenka.andryskova@recetox.muni.cz

Pověřenec pro ochranu osobních údajů Masarykovy univerzity,

na kterého se můžete obrátit, pokud máte dotazy či požadavky k nakládání

s vašimi osobními údaji po právní stránce:

tel: +420 549 491 030, +420 603 289 580

e-mail: poverenec@muni.cz

Informace pro účastníky studie

CELSPAC: Young Adults

© autor: Populační studie CELSPAC, 2025

© grafika a design: STEEZY, s.r.o.

© foto: Populační studie CELSPAC, AI

Sazba: Populační studie CELSPAC

Počet stran: 20

Vydala: Masarykova univerzita,

Centrum RECETOX

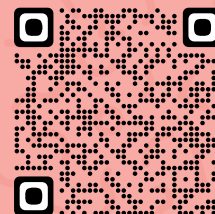
Tisk: Creative Rain s.r.o.

Náklad: 500 ks

Vydání: 20.03.2025, verze 2.2

Načtěte QR kód a zjistěte víc

www.celspac.cz

  [celspac.cz](https://www.celspac.cz)

www.celspac.cz